
 www.nevo.co.il

 בשפ 6844/05 מדינת ישראל נ' פלונית

בבית המשפט העליון
בש"פ 6844/05

בפני: כבוד השופטת א' פרוקצ'יה

העוררת: מדינת ישראל

נ ג ד

המשיבה: פלונית

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו
 מיום 14.7.05 בב"ש [60067/05](#) שניתנה על ידי כבוד השופטת
 נ. אוהד

בשם המבקשת: עו"ד דניאלה ביניש

בשם המשיבה: עו"ד מוטי לוי

החלטה

-

1. לפני ערר שהוגש על ידי המדינה המתייחס להחלטת בית המשפט המחוזי בתל-אביב (כב' השופטת נ. אוהד) מיום 14.7.05 בה נתקבל ערר המשיבה על החלטת בית משפט השלום לנוער בתל-אביב (כב' השופטת דליה קרן). בהחלטת בית המשפט לנוער נעצרה המשיבה עד תום ההליכים נגדה, בכפוף לאפשרות בדיקה נוספת של חלופות מעצר, באם תוצענה כאלה. בית המשפט המחוזי שינה מהחלטה זו והורה על שחרור המשיבה

בתנאים. על החלטת שחרור זו נסב ערר המדינה. בקשתה היא לעצור את המשיבה עד תום ההליכים נגדה, בכפוף למציאת חלופות מתאימות למעצר, העשויות להגשים את תכלית המעצר וליתן ערבות מספקת מפני הפרת תנאי השחרור וביצוע עבירות נוספות על החוק.

הרקע

--- סוף עמוד 1 ---

2. כדי להתחקות אחר עיקריו של המקרה שלפנינו, חשוב לסקור בקצרה את הארועים שקדמו לפרשה נשוא ענייננו, המשליכים במישרין על הנתונים והשיקולים הצריכים להליך שלפנינו.

3. המשיבה היא נערה, ילידת מרץ 1991, כיום בת 14 שנים. כנגדה וכנגד 27 נאשמים אחרים הוגש כתב אישום (ת.פ. 378/05) בבית משפט השלום בראשון לציון, המייחס להם כי ביום 29.5.05 השתתפו בהפגנה אלימה בכביש 4 שבין צומת רעננה לצומת מורשה, תוך שהתמקמו בצומת על מנת לחסום דרכי תנועה, והבעירו צמיגים במקום. על פי האישום, הנאשמים התקהלו במקום וחסמו את הכביש באופן שמנע את זרימת התנועה כמהלכה הרגיל. שוטרים שהגיעו למקום בקשו מהנאשמים לפנות את הכביש אך אלה סרבו לעשות כן. בהמשך לכך, הודיע שוטר לנאשמים כי מדובר בהפגנה בלתי חוקית והורה להם להתפזר מהמקום. בחלוף מספר דקות, סרבו הנאשמים ואחרים לפנות את האיזור, התיישבו על הכביש, קראו קריאות שונות, וחלק מהם דחפו, בעטו, ונשכו את השוטרים. לחלק מהמשתתפים יוחסו עבירות נוספות באותה פרשה. בעקבות הארוע האמור, נעצרו הנאשמים והובאו לתחנת המשטרה. חלקם, והמשיבה ביניהם, סרבו להזדהות בפני חוקרי המשטרה, ולמסור טביעות אצבע. הנאשמים, והמשיבה בכללם, הואשמו בעבירות של השתתפות בהתקהלות אסורה והתפרעות, בהפרעה לשוטר במילוי תפקידו, ובשיבוש מהלכי משפט. בית המשפט קבע כי לכאורה קימות ראיות לכאורה להוכחת אשמת הנאשמים וכן קימות עילות מעצר בעניינם בגין חשש לשיבוש הליכי משפט והימלטות מאימת הדין. במסגרת דיון במעצר הנאשמים הוסכם על הצדדים כי המשיבה ואחרים ישוחררו בתנאים מגבילים, ובהם תנאים שיחייבו הזדהות בחקירה במשטרה, מתן ערבויות כספיות, ומעצר-ישוב. מעצר-ישוב בהקשר זה משמעותו חזרת הנאשמים ובתוכם המשיבה לבתיהם בישוב ואיסור על יציאתם מהישוב למעט לצורך למודים ולצורך פגישות לשם הכנת המשפט. המשיבה חזרה לבית אביה שם היא מתגוררת דרך קבע בישוב שילה (להלן "הפרשה הראשונה").

4. לא חלפו ימים רבים, וביום 29.6.05 נעצרה המשיבה פעם נוספת, כאשר השתתפה ביחד עם אחרים בהתפרעות אלימה גם הפעם בצומת מורשה, במטרה לחסום דרכי תנועה מרכזיות לעוברים ולשבים. על פי כתב האישום, במהלך ההתקהלות האסורה כאמור, ירדו שתי נאשמות אחרות מהמדרכה ולא צייתו לשוטרת שהורתה להן לפנות את הכביש. הן סרבו להזדהות בפני השוטרת, נאשמת אחת תקפה את השוטרת, והן נלקחו שתיהן לניידת. המשיבה בענייננו ניסתה למנוע את מעצרן של השתיים.

--- סוף עמוד 2 ---

השוטרת פנתה אליה ובקשה ממנה לעזוב את המקום, אך היא סרבה לציית להוראות השוטרת ואמרה: "שהיא לא הולכת לאף מקום, וזו ארץ ישראל וזכותה להיות על כל שעל אדמה". השוטרת דרשה פעם נוספת מהמשיבה לעזוב את המקום, אך היא סרבה והמשיכה ללכת לכיוון הניידת. השוטרת הודיעה שוב למשיבה כי אם לא תעזוב היא תיאלץ לעוצרה, והמשיבה ענתה "שהיא לא הולכת לשום מקום". בשלב זה הודיעה השוטרת למשיבה על עיכובה וביקשה שתזדהה. המשיבה סרבה להזדהות והעליבה את השוטרת בכך שאמרה לה: "תסתמי את הפה שלך ותעצרי אותי". בגין פרשה זו הואשמה המשיבה בהתפרעות, בהפרת הוראה חוקית, בהכשלת שוטר במילוי תפקידו, ובהעלבת עובד ציבור. בגין העבירות נשוא כתב אישום זה נתבקש מעצרה עד תום ההליכים של המשיבה ועוד שתיים מחברותיה (להלן – "הפרשה השניה"). הליך זה עומד במוקד ענייננו כאן.

5. בית המשפט לנוער שבפניו התקיים הדיון בחן את הרקע לאישומים ושקל את השיקולים השונים הצריכים לענין, ובסופו של יום הגיע למסקנה כי אין מנוס ממעצרו עד תום ההליכים של המשיבה ושתי הנאשמות האחרות. בהחלטתו קבע, ראשית, כי קימת תשתית ראייתית להוכחת העבירות בעניינה של המשיבה. כן נמצא כי לאור מסכת העבירות המיוחסות למשיבה הן בגין הפרשה הראשונה והן בגין הפרשה השניה, קימת חומרה ומסוכנות מיוחדים בהתנהגות המשיבה וחברותיה. מעשיהן משקפים הן התעלמות גסה מגורמי אכיפת החוק והן נכונות לנקוט פעולות אלימות אקטיביות כנגדם, תוך אובדן מעצורים ושליטה. בית המשפט מצא כי קימת מסוכנות להישנות מעשי הפרה של החוק, וחלופת המעצר שהוצעה ביחס למשיבה איננה מתאימה. הטעם לכך הוא כי אותה חלופה עצמה הופעלה בפרשה הראשונה ונמצאה בלתי יעילה, ולכן אין מקום להפעילה פעם נוספת בהיותה מועדת לכשלון מראש. משלא הוצעה חלופה אחרת הולמת, הורה בית המשפט לנוער על מעצר המשיבה עד תום ההליכים, תוך שהמליץ על הקדמת קיום המשפט לגופו, ואגב השארת פתח לבחינת חלופות מעצר נוספות באם תוצענה.

6. על החלטה זו הוגש ערר לבית המשפט המחוזי. בית המשפט ניתח את העבירות המיוחסות למשיבה בכתב האישום. אם ירדתי לסוף דעתו, סבור בית המשפט המחוזי כי עבירה של הפרת הוראה חוקית במסגרת בקשה למעצר עד תום ההליכים יש לבחון שלא כעבירה העומדת בפני עצמה, אלא אך כעבירה נילוית לעבירה נוספת, וזאת מן הטעם שהיא עצמה אינה מקימה עילת מעצר. העבירה הנוספת במקרה זה היא

--- סוף עמוד 3 ---

העלבת עובד ציבור אשר אינה מקימה עילת מעצר במקרה זה גם כאשר היא נילוית להפרת הוראה חוקית. מכאן מצא בית המשפט המחוזי כי אין מקום להשארת המשיבה במעצר, והורה לשחררה לאלתר בתנאי חלופה דומים לאלה שהופעלו בעניינה בפרשה הראשונה. באופן החורג מן המקובל, הורה בית המשפט שלא לעכב את ביצוע השחרור באופן שהיה מאפשר הגשת ערר לבית משפט זה בטרם ישונה המצב הקיים. ראוי להעיר לענין אחרון זה כי בנוהג שבעולם, ראוי להותיר בידי ערכאת הערעור את מלוא מרחב שיקול הדעת בערר שיוגש מלפניה, ולמעט במקרים חריגים ובנסיבות מיוחדות, יש להורות על עיכוב ביצוע החלטת שחרור באם מבקשת המדינה לערור על החלטה זו.

7. בערר המדינה נטען כי אין לאמץ את מסקנת בית המשפט המחוזי, אשר שחרר את המשיבה למעצר-ישוב בתנאים הזהים, בעיקרם, לאלה שבהם שוחררה בפרשה הראשונה ואשר אותם הפרה לא רק על דרך של סטייה מן ההגבלות שהוטלו בלבד, אלא על דרך ביצוע עבירות חמורות, דומות בטיבן לאלה שעברה בפרשה הראשונה. באת כוח המדינה עמדה על חומרת התופעה של הפרת חלופת המעצר על ידי המשיבה תוך ביצוע עבירות דומות לאלה העומדות ביסוד הפרשה הראשונה, וזאת בתוך פרק זמן קצר. לטענתה, אף שיש לתת משקל הולם לגילה הצעיר של המשיבה, לא ניתן להתעלם מהחומרה והמסוכנות שבהתנהגותה ויש לנקוט באמצעים הולמים שיגנו על שלטון החוק גם כלפי צעירים. בהקשר זה, הצביעה על הרקע האידיאולוגי שבשורש התופעות העברייניות האמורות, המגביר את המסוכנות להישנות עבירות דומות בעתיד. לאור כל אלה טענה כי, אין מנוס ממעצרה של המשיבה עד תום ההליכים נגדה, בכפוף לכך שאם תוצע חלופת מעצר הולמת שלא בישוב מגוריה הקבוע של המשיבה ולא בבית האב, תהא המדינה מוכנה לשקלה בחיוב.

8. בא כוח המשיבה ביקש בטיעונו כי בית המשפט יחזור ויאמץ את עמדת בית המשפט המחוזי לפיו יש לשחרר את המשיבה בחלופה שפורטה על ידו. הוא הדגיש במיוחד את גילה הצעיר של המשיבה, וטען כי הלקח שהמשיבה הפיקה מימי מעצרה הממושכים במשך שני השבועות האחרונים, די בו כדי ללמדה מן הנסיון הקשה שעברה ולהבטיח כי עבירות דומות לא תישנינה על ידה. הוא טען עוד כי נכון לעת זו אין ביכולתו להציע חלופה מתאימה אחרת, פרט לחלופה בבית האב בישוב שילה, וכי ראוי לאשר חלופה זו. בפנייה נוספת לאחר הדיון הציע ב"כ המשיבה חלופת מעצר בבית האם הנמצא אף הוא בגוש קטיף, בתחום השטח שבו מתוכננת ההתנתקות.

--- סוף עמוד 4 ---

9. המקרה שלפני מקרה קשה הוא. הוא מצריך התמודדות עם מצבים וארועים החורגים משיגרת החיים ואף משיגרת ההליכים הפליליים היוצאים ובאים בשערי בתי המשפט. הוא יוצא דופן באופי העבירות בהן הוא עוסק, בסוג האנשים העוברים אותן ובגילם, ובטיב האמצעים שנקיטתם מתחייבת כדי להתמודד בתופעה שהיא מיוחדת לתקופה, ומייחדת את האיזור.

המשיבה היא נערה צעירה בשנים אשר עד לתקופה האחרונה לא היתה לה כל מעורבות עם החוק. היתקלותה עם החוק היא פרי ארועי התקופה. היא נסחפה, עם חברותיה, למאבק האידיאולוגי המתנהל כיום סביב מדיניות ההתנתקות, המשלב בתוכו, למרבית הצער, גם נערים ונערות צעירים בשנים שאינם בשלים לכך. המאבק חורג לא אחת מגבולות חופש הביטוי והפגנה המותרים במסגרת החוק. הוא גולש למעשי הפרה חמורים של החוק המבקשים למנוע, בדרך אלימה, מהלכים של יישום מדיניות ממשלה שנתגבשה כחלק מההליך הדמוקרטי במדינה. במסגרת גלישה מסוכנת זו, השתתפה המשיבה עם אחרים במעשי הפרה של החוק על דרך התפרעויות אסורות, התקהלויות בלתי חוקיות, הפרעה והכשלה של השוטרים, העליבה עובד ציבור, ושיבשה מהלכי משפט. כל אלה הונעו על רקע תנועת מרי המונעת על ידי מבוגרים, אשר אינם חוסכים מילדיהם מעורבות במהלכים הפוגעים

בחוק, מסכנים את גורלם ואת טובתם, ואינם מגווננים עליהם לבל יקחו חלק במאבק רעיוני שהם אינם כשירים, על שום גילם הצעיר, להבין את משמעויותיו ואת תוצאותיו.

10. המשיבה הואשמה בהפרות חוק בפרשה הראשונה אשר הולידו עילות מעצר כנגדה. בהסכמת הצדדים היא שוחררה בתנאי ערבות אולם תנאים אלה הופרו על ידה. הפרתה את החוק בפרשה השנייה שהיא נשוא ענייננו לוקה בחומרה רבה משלוש בחינות גם יחד: האחת – חומרתן של העבירות המיוחסות לה בהשתתפות בהתקלות אסורה ובהתפרעות, הפרעה לשוטר, ושיבוש מהלכי משפט; שנית – העובדה כי במרחק של חודש אחד בלבד הפרה המשיבה את החוק פעם אחר פעם, באותו מקום ובדרך דומה, מוסיפה מימד של חומרה למעשיה, המתאפיינים מעתה ביסוד של שיטה והמשכיות.

ושלישית – ולא פחות מאלה, העבירות המיוחסות למשיבה בפרשה השנייה מהוות בה בעת הפרה בוטה של תנאי השחרור שהוחלו עליה בעקבות הפרשה הראשונה. אף שנאסר עליה לצאת מגבולות הישוב, היא הפרה תנאים אלה, ולא רק שיצאה ממקום

--- סוף עמוד 5 ---

מעצר הישוב, אלא יצאה אותו כדי לחזור ולבצע עבירות מאותו מין וסוג שבגללן הוטל עליה מעצר ישוב ותנאי ערבות אחרים בפרשה הראשונה, זמן לא רב קודם לכן. ולא עוד, אלא שבמהלך ביצוע העבירות הנוספות, סרבה המשיבה להיענות להוראות גורמי אכיפת החוק, העליבה שוטר בביטויים גסים, ושיבשה מהלכי חקירה תוך הפגנת זלזול בוטה במערכת החוק ובנושאי תפקידים המשמשים בה.

תופעות אלה של פריצת גדר-החוק, והתעלמות מצווי בית המשפט אינן יכולות לזכות ליחס מקל ומתון בשל רקע רעיוני כזה או אחר העומד מאחוריהן, או בשל גילם הצעיר של נערים ונערות הנכרכים למאבק זה שלא בטובתם. כפי שכבר הודגש לא אחת, חופש ביטוי והפגנה הוא מסממני הדמוקרטיה, "ציפור הנפש" שלה, אולם כך הוא כל עוד חופש הביטוי ננקט במסגרת החוק ותוך שמירה על גבולות המותר והאסור על פיו. הביטוי הדמוקרטי מותנה בהתנהלותו במסגרת החוק. שאם לא כן, הוא מקבל סממנים של ביטוי אנטי-דמוקרטי, המבקש לכפות בכח הזרוע והאלימות מהלכים שאינם מתיישבים עם שלטון החוק (בש"פ 5426/05, 5479/05 טייכמן ואח' נ' מדינת ישראל; בש"פ 1821/05 נמבורג נ' מדינת ישראל; בש"פ 6352/05 פלוני נ' מדינת ישראל; יש להבהיר הבהר היטב למען יעבור המסר כי לא תינתן לגיטימציה כלשהי למעשים של הפרת החוק הננקטים לצורך החדרת רעיון חברתי או מדיני כזה או אחר. במסגרת ההליך הדמוקרטי והשמירה על שלטון החוק יישמר הסדר החברתי, וכללי המותר והאסור יאכפו, כך בעיתות רגיעה, וכך בעיתות משבר; כך לגבי בוגרים, וכך לגבי צעירים, ככל שיהיו מעורבים במעשים של הפרת החוק.

11. התנהגותה של המשיבה הפוגעת ומפרה את החוק פעם אחר פעם אינה מותירה, על פניה, ברירה אלא לבודדה ממוקד הפעילות האידיאולוגית שסחפה אותה לבצע את העבירות ולהפר את תנאי השחרור. מערכת השלטת החוק והסדר אינה יכולה להסכין עם הפרות חוק חוזרות ונישנות בלא

שיינקטו אמצעים על מנת להרחיק את הנאשם ממקור הסכנה, לבל יהפוך גם הוא לחלק ממנה.

12. קטינותה של המשיבה, שהיא עתה כבת 14, הוא שיקול כבד משקל כנגד מעצרה עד תום ההליכים. קיומה של חלופה מתאימה אשר תקדם את מטרת המעצר תוך פגיעה פחותה בחירותה היא בודאי עדיפה מכל בחינה שהיא על מעצר אשר אמנם יבטיח את מטרות המעצר, אך מנגד, נזקו לנערה צעירה עלול להיות רב מאד. יש הכרח במקרה זה באיזון זהיר ומורכב אשר יבטיח מצד אחד את השמירה על החוק ועל שלטון

--- סוף עמוד 6 ---

החוק בימים סוערים אלה, ומנגד ימצה ככל הניתן את האמצעים שניתן לנקוט בהם כדי למזער את הנזק העלול להיגרם לנאשם האינדיבידואלי, במיוחד בהיותו קטין, מקום שניתן לאתר עבורו חלופה מתאימה אשר תבטיח את מטרות המעצר.

על יסוד האמור, נראית לי גישתו של בית המשפט לנוער, אשר הורה, מחד, על מעצרה עד תום ההליכים של המשיבה, ומנגד הותיר אפשרות לדון בחלופות מעצר באם תובאנה בפניו הצעות מעשיות ורציניות בענין זה. גישה זו משקללת כראוי את האינטרסים והערכים השונים הפועלים בענין זה וראוי לאמצה, במיוחד כאשר מדובר בנאשמים קטינים, צעירים בשנים, כמשיבה בהליך זה.

13. ולענין החלופה: החלופה המוצעת במעצר-ישוב בבית אבי המשיבה איננה מתאימה, בנסיבות הענין בהיותה חזרה על החלופה שהוחלה בעניינה של הפרשה הראשונה, אשר נכשלה כשלון חרוץ כפי שהוכיחה התנהגותה של המשיבה בפרשה השניה. אבי המשיבה, שעמו היא מתגוררת, שאמור היה לפקח על מהלכיה ולדאוג לכך שתקיים את תנאי מעצר-הישוב שהוטל עליה ולא תחזור להפר את החוק, לא עמד במשימה שהוטלה עליו. הנסיון מראה כי אין לבטוח באופציה זו כחלופה, משהיא הוכחה כבלתי מתאימה וכבלתי יעילה. חלופה אפקטיבית מחייבת את הרחקתה של המשיבה מאיזור מגוריה, ומהאיזור הנתון עתה לתסיסה ולמתח החברתי הקשה הקשור בהתנתקות. על החלופה להיות באיזור רחוק ממוקד המתח החברתי הקיים, שבו תוכל המשיבה לשהות עד סיום משפטה, או עד שיחזרו השקט והרגיעה לאיזור. אם לא תימצא חלופה נאותה, תשאר המשיבה במעצר עד סיום משפטה.

14. לאור האמור, ומהשיקולים שהובאו לעיל, אני מחליטה לקבל את ערר המדינה, לבטל את החלטת בית המשפט המחוזי ולהורות על מעצרה של המשיבה עד תום ההליכים. החלטה זו כפופה לאפשרות כי תימצא חלופת מעצר מתאימה הרחק ממוקדי ההתרחשויות הקשורים בתהליך ההתנתקות. לצורך כך, טוב יעשו הורי המשיבה אם ישתפו פעולה עם שירות המבחן וגורמים אחרים היכולים לסייע במציאת חלופה מתאימה מהר ככל שניתן. באם תוצע חלופה כזו, יש לברר את מידת התאמתה בבית המשפט לנוער, ברוח החלטתו הוא. למותר לומר, כי ישנה חשיבות מיוחדת בקיום המשפט גופו מוקדם ככל הניתן, לאור גילה הצעיר של המשיבה.

--- סוף עמוד 7 ---

ערר המדינה מתקבל, אפוא, והמשיבה תיעצר עד תום ההליכים נגדה, בנתון לכל האמור לעיל.

ניתנה היום, י' בתמוז תשס"ה (17.7.05).

א' פרוקציה 54678313-6844/05

ש ו פ ט ת

העותק כפוף לשינויי עריכה וניסוח. 05068440_R02.doc
מרכז מידע, טל' 02-6593666; אתר אינטרנט, www.court.gov.il
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[הודעה למנויים על עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו - הקש כאן.](#)

--- סוף עמוד 8 ---

בשפ 6844/05 מדינת ישראל נ' פלונית

www.nevo.co.il
